

PREUS

Artá Un trimestre 1'50
 A fora any 7'00
 Al Extranjer id. 10'00

Número solt
 0'10 cts.

Artá 4 Mars de 1922

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
 Quare Cantóns, 3

BIBLOGRAFIA I ACCIO APOSTOLICA DEL VBLE. P. FR. ANTONI LLINÁS DE L'OBSERVANCIA DE MALLORCA

No hi ha dubte de que la personalitat del Vble. P. Antoni Llinás, és de les més riques, de les més virtuosament fecundes en la nostra historia. Poques figures del passat han tenguda més esplendent grandaria.

Un fet transcendental en l' historia, senyala a les missions franciscanes d'Espanya i América una nova via qu'els fa esclatar en més bella florida i els assegura una vida esponerosa entre els infeels. Aquest fet es la creació de Col·legis Seminaris de Missions hispano-americanes anomenades més propiament de "propaganda fide," ahont se formassen els religiosos apóstols que poguessin partir cap allà a la primera crida de la obediencia.

L'organizador i l'ànima d'aquets Col·legis fou el nostre P. Antoni Llinás qui rompent totes les traves i passant por demunt totes las dificultats, fonamentá el primer d'ells, de St. Jaume de Querétaro a Méxic; i més tart obrí el de St. Miquel d'Eseornalbou a Catalunya, el de nostra Dona de l'Olliva a Castella; el de S. Roc de Calamocha a Aragó; el de St. Esteva de Cehegin a Cartagena; el del St. Esperit de la montanya a Valencia i el de

Oscier en la Provincia de St. Saturni de Cerdenya.

En tot i amb aixó, avui apenes és coneguda l'acció del nostre Venerable i manco és conegut el seu nom que umpl tota la nostra historia del sigle XVII.—Venturosament, però, el bell ressurgiment de l'esperit i tradicions franciscanes qu'es nota per tot arreu dins la nostra illa, ha fet girar els ulls del poble vers les figures jeganlines del passat, i obrir els arxius a les enquestes escrupuloses, i la ploma dels nostres historiadors i cronistes mos n'ha contades les glorioses gestes de nostres germaus majors.

I avui és la vila modesta de Petra que canta les glories de Fra. Junipero; demá és l'altre vila de St. Juan que festetja el gloriós martiri del P. Lluís Jaume; passat-demá és Sineu la dels mercats que perpetúa en el marbre el nom del P. Juan Riera; i més tart es Inca l'industrialosa qu'alça al P. Serra un monument. I més evant, senyors, será Artá que, duguent a terme les indicacions del sen diguíssim batle en el «telegrama» dirigit al Discretori de la Germandat de Palma reunit a Inca devant la figura excelsa del P. Rafel Serra, congregará a totes les germandats

mallorquines per donar a conèixer a tota gent i ensalçar la seua major i més llegendima gloria: el P. Antoni Llinás.

I jo, que ja fa molt de temps no due altre curolla que «conèixer-lo i donar-lo a conèixer» he de confessarvos ingenuament que n'he sentida gran joia de parlar-vos-ne del Vble. i agraiesc amb tota l'ànima el vostre envit que no poria esser per mi més afalagador. Una cosa sent, i és no poder fer-vos-ue una biografia completa, que no cap dins l'espai d'una conferencia, però que si Deu mos ajuda no estarem molt de temps a publicar-la.

En dues parts dividirem aquest treball.—Bibliografia del P. Antoni.—Acció del P. Llinás com a Missioner apostólic.

I

El primer qui escrigué del P. Antoni Llinás, fou D. Francesc de St. Vicent Rector de l'Església de St. Salvador de Madrid que predicá l'oració fúnebre en les exéquies que en la Cort d'Espanya se feren a hora del Vble. Fou estampa da el mateix any de la mort del P. Antoni, 1693; l'hem llegida i assaborida moltes vegades i és ben cert que tengué una influencia positiva en els biógrafs

del P. Llinás que amb freqüència la citen i anomenen.—També hem vista i llegida l'altre oració fúnebre que digué, el mateix any a Mallorca el P. Martí Frontin, Provincial, i estampada l'any següent de 1694. Té el mateix valor històric que l'anterior i abdues constitueixen les fonts més antigues d'informació per la biografia del Vble.

El qui en realitat pot anomenar-se el primer biògraf del P. Antoni Llinás, fou el P. Pere de la Concepció Urriaga, escriptor fecond, que més tart fou bisbe de Porto-Rico. No hem vist el manuscrit del P. Urriaga que constitueix un volum enquadernat de 271 fols numerats, distribuïts en 40 capítols, segons diu el P. Eduart Faus qu'el vé i conegué. Procedia de la biblioteca del Convent de Sta. Creu de Querétaro a Mèxic, i avui el guarda el distingit americanista D. Antoni Grañó. El P. Domenicelli ne té una còpia d'aquest manuscrit. Aquesta biografia l'escrigué el P. Urriaga l'any 1707 catorze després de la mort del Vble. Encare que el P. Urriaga fos Americà de neixença escrigué la vida del P. Llinás a Sevilla; així és que faltant-li els documents i manuscrits que fan referència a l'estada del Vble. a Mèxic, esdevé molt incompleta la part qu'atany a l'acció apostòlica del P. Antoni i fundació dels Col·legis de «propaganda fide» en les Índies Occidentals. Les fonts aont beu el P. Urriaga son segons diu ells mateix, «ma memoria i humil veneració al sirvent de Deu;» així es que no'n son molt riques i res té d'estrany qu'els biògrafs posteriors, esmenin algunes errades, i aclarquin punts d'ptosos en lo que toca a la fundació de Col·

legis de Missioners a Espanya. En tot i amb aixó la biografia del P. Urriaga no deixa d'esser molt interessant i és la primera que s'escrigué completa del P. Llinás.

El P. Antoni Arbiol l'any 1720 (27 després de la mort del P. Antoni) fou el primer qu'empren la tasca d'illustrar la fundació de Col·legis espanyols en la Vida del Vble. P. Ignaci Garcia que amb el P. Llinás fou fundador del Col·legi de S. Roc de Calamocha en la Província d'Aragó. L'hem vista i llegida an aquesta biografia amb gran fruició, i nos dona un gran cabal de notícies del P. Llinás, que prengué de les informacions qu'es feren a Mallorca sobre la vida i predicacions del nostre Vble, i que cita en les notes marginals, i dels documents del arxiu de sa Província que conegué el P. Urriaga.

El diligent i actiu cronista i missioner Americà el P. Isidre Felix d'Espinosa, arreplegant las biografias ja esmentades, escrigué i publicá l'any 1746 la «Crónica Apostólica y Seráfica de todos los Colegios de Propaganda Fide de esta Nueva-España de Missioneros Franciscanos observantes.» No hi ha dupte qu'és el que amb més riquesa de detalls parla del P. Antoni. El llibre primer de la «Crónica» que té 36 capítols el dedica exclusivament a la fundació del Col·legi de St. Jaume de Querétaro, i els llibres II i III que tenen 24 i 25 capítols respectivament parlen de la vida, acció apostòlica, viatjes i miracles del P. Antoni Llinás.

L'hem vista i la coneixem en sos petits detalls an aquesta «Crónica,» i no tenim por de dir que conté la biografia més completa que s'ha estampada

fins avui del nostre Vble. Un defecte li trobam i és que está escrita amb criteri acomodat a l'usança de l'època en que visqué el cronista fent moltes digressions i establint comparançes que no venen a lloc i la fan pessada i difusa. En tot i amb aixó, la «Crónica» del P. Espinosa té un gran valor i un gran merit històric que consisteixen en haver utilitzat la correspondència del P. Llinás que fins aleshores era estada desconeguda pels altres biògrafs i que en temps seu se custodiava en l'arxiu del Col·legi de Querétaro, i haver donat a llum una bona part dels manuscrits del P. Urriaga d'ahont va treurer ell moltes notícies, que conegué en sos petits detalls i que no pogueren assaborir els posteriors biògrafs espanyols.

Escrigné sols de rempellada, del nostre Vble., segons testimoni del P. Antoni Martí, el P. Francesc Moreno en las notícies històriques de la Verge Santíssima de las Maravelles, honrada en el Col·legi de Missions de St. Esteva de Cehegin a la província de Cartagena fundat pel P. Antoni. No coneixem aquesta crónica, però per les notícies qu'ens han arribades, no sembla d'un gran merit i valor històric.

Seguirá

NOTA —Avui comensam la publicació d'aquesta hermosa conferència que el Rt. P. Gabriel Tous T. O. R. natural d'Artá doná en el Museu Diocesá de Palma i que anunciarem ja en números anteriors.

Aquest periódic está subjecte a censura esglesíastica.

DIADA DE LA LLENGUA MALLORQUINA A SOLLER

El diumenge dia 19 de Febrer la «Joventut Mallorquinista» de Sóller celebrà amb gran entusiasme la «Diada de la llengua mallorquina» en la que hi prengueren part lo més selecte de la Ciutat florida. En ella pronunciaren entusiastes parlaments el president de la «Joventut» En Miquel Marqués Coll i el Secretari D. Andreu Arbona i Oliver. «L'orfeó Noguera» que dirigeix D. Antoni Rotger cantà hermoses pessets, se recitaren escullides poesies i se donà lectura a les adhesions rebudes, que foren moltes.

El Director de LLEVANT que se sent intimament compenetrat amb el simpàtic moviment que ha représ la «Joventut mallorquinista de Sóller» després d'un llarg període de silenci de casi totes les poblacions de Mallorca, ha enviada també la seua adhesió a la patriòtica festa i tot donant la més entusiasta enhorabona a la simpàtica «Joventut» se complau en reproduir-la en el present n.º. D'així:

Companys de causa: Si quefers ineludibles no impedissen la meua venguda, estaria avui present en l'acte patriòtic que celebrou, per ajuntar la meua modesta veu a les que en ell cantaràn les glories i bellesa de la nostra parla estimadíssima.

Voldria haver pogut sumar-me a voltros i dur-vos un brot dels ametllers en flor i una branca d'olivera de la comarca llevantina per ajuntar-les a les tanyades sempre verdes i cloroses dels vostros tarongers per formar-ne un ram pollicrom i fer-ne ofrena al president de la vostre festa que en aquests moments simbolisa el matern llenguatge.

Sóller, la culta ciutat amagada al fons de la vall riolera, am-

ga dels nobles ideals, esponerem per la saba de «l'Agre de la terra» que la vivifica guarda com a patrimoni de l'avior les més belles formes, les expressions més gentils, les cadencies més sonores de la llengua de la nostra niçaga. I de tot aixó sembla gloriar-sen i en sa defensa vol partir a l'avansada dels qui la preferim a tota altre per conrada i elegant que sia. I per aixó ha aguerit aquest estol de joves mallorquistes que son tot una esperança per l'esvenidor de la nostra patria i un exemple per tots els demés pobles de Mallorca.

Si Mallorca tengués dins cada una de ses viles una Joventut com la de Sóller ben entusiasta de les seues glories i en especial del seu llenguatge, seria cosa de poc temps la seua completa regeneració i el seu floriment en tot ordre; perque sols usant i conrant la propia llengua es possible fer reviure la Patria. O sino qui ha fet arribar la nacionalitat catalana a l'alt grau en que avui se troba en les arts plàstiques, en la literatura, en la música, i fins en la política enlairada que la fa árbitre quasi dels destins de l'Estat espanyol? Estiguen ben segurs que deu tot el seu progrés a l'us del matern llenguatge, al amor que ha professat al idioma propi.

Durant alguns sigles s'ha volgut anostrat al nostre poble a la llengua forastera i no s'ha fet sino mutilar-li l'ànima; d'aquí vé aquesta incomprensió deplorable de la major part dels mallorquins que desconeguent son idioma no senten ideals de cap classe i fins han perdut el sentiment de patria.

Cal, idó, anar a la defensa del

nostre idioma amb totes les nostres forces, amb tot el nostre cor. Sien per ell els més cars afectes; sien per ell tots els nostres entusiasmes; que la nostra Mallorca avui encara endormiscada sols pot reviure i reconquerir ses antigues glories quant els mallorquins hajem sabut reconquistar per la seua llengua el sitial que li pertany. Perque la llengua es una de les més patents e immediates manifestacions de l'ànima d'un poble. Per aixó, dic que és precis aguerir al jovent perque s'alci en creuada per la defensa del nostre idioma a tota ultrança.

La Joventut Mallorquinista de Sóller, amb la celebració d'aquesta «diada» dona un bell exemple a tota Mallorca i sembla una llavor que forçosament ha de germinar i fructificar.

En nom propi i com a Director de les revistes LLEVANT i «Tresor dels Avis» m'hi adheresc de tot cor perque actes d'aquesta naturalesa enardeixen encara mos joves nívols entusiasmes i me deixen ovirar al entrellúu la remota, però completa, alliberació espiritual de la nostra patria.

ANDREU FERRER.

De Capdepera

Dijous de la setmana passada els carabiners que resideixen en aquest poble agafaren uns deu bultos de tabac de contrabando i els de la ronda volant uns devuit que trobaren dins un secret a davant Sa Mesquida de Baix. Diumenge el s'emportaren cap a Palma.

— Sabem que, proposat p'el Patriarca de les Indies ha estat nombrat Capellà d'honor i Predicador de S. M. el M. I. Sr. Licenciat D. Pedro Ferrer i Llites, catedràtic de Relligió i Moral de l'Institut de Palma.

— Ha arribat el pailebot «Virgen de Montserrat», portant carregament de farina i l'han tornat carregat de llenya de cremar per exportar cap a Melilla.

—Ha sortit el xabech "Corazón de Jesús," cap a Almeria.

Igualment sortia el "Iris," però ha gué de tornar al punt de partida a causa del mal temps que durant els dies passats hi ha hagut en la mar.

—Durant aquests darrers dies la bulla i animació es estada relativament poca si exceptuam el capvespre del dimars en que la gent jove i d'humor volgué divertir-se un poc, come per er distinció entre el temps present i la Corema que comensam. Se tiraren bastants de paperins i qualca poalet d'aigo fresca, encare, que s'arma principal ofensiva i defensiva dels bullenguers fou sens dupte algun a la farina; que, per cert, en alguns carrers s'en escampá tanta qu'ella tota sola demostrá bastant be l'alegría i bogiot extraordinari de la jovenèa.

—Les Coranta Hores, dedicades al Sagrat Cor de Jesús, que anyalment solien celebrar-se dins el més de Juny, enguany han estat trasladades en aquests darrers dies. Han revestit molta de solemnidad.

Les associades no deixen perdre ocasió per demostrar l'esperit que les anima en vers del mateix Cor de Jesús: tant l'ornament de l'altar major i de a capella, com el que posaren dins l'escansell, son dignes d'aplaudiment i elogi; noltros desde aquestes columnes nos complaem en enviar-les la felicitació mes expressiva. Qu'el seu entusiasme per aquest bell i práctic ideal se conservi, augmenti i esparesqui. Els sermons estigueren a càrrec del Rt. D. Andreu Cassellas Pbre. El «Còro Davidic» interpretá molt acertadament una partitura d'en Perossi i el solemne trissagi de n'Albertí. Invitats p'el senyor Cassellas acudiren tots els membres qu'el constituïxen a la Rectoria aont se doná un petit concert, cantant algunes de les pessas del seu repertori, entre elles, «Los Espartanos» a quatre veus, la «Habanera» a tres veus, «La noche» a quatre veus de J. Tolosa.

Admirat l'anomanat prevere de la finura i armonía amb que executaren aquelles composicions tengué paraules d'elogi i enaltiment en vers del dit chor, lo mateix que també manifestá lo convenient d'engrandir-lo a fi de porer-se estendre a les polifonies de més de quatre veus. La nostra enhorabona.

—En el dia d'avui se despedeix de noltros el benvolguet amic D. Juan Su-

reda Sancho de sa Tafona, President de la Congregació Mariana, qui se dirigeix a Barcelona, per exercir la càrrega d'Advocat. Que tot li succeiesca així com millor desitja i que prest poguem celebrar la seua tornada.

—Avui comensen els sermons de Corema que predica D. Pep Sanxo de la Jordana.

Corresponsal

Capdepera 1-3-22.

De Son Servera

Durant els darrers dies de carnaval, cada vespre hi-ha hagut a l'Església Parroquial solemnes actes religiosos amb exposició del Santíssim i sermó, per desagraviar a n'el Bon Jesús de les ofenses que se li fan.

—La predicació dels sermons quaresmals corre a càrrec del Rt. D. Pere Perelló, Vicari de Manacor i d'un Vicari d'es poble.

El primer predicarà els dimecres i els divendres i l'altre els diumenges.

—Están de tot acabades les obres del carrer de St. Antoni i tal vegada aqueixa setmana ja's posarán a fer feina a la Gran-Via "Companyia de Ferrocarriles de Mallorca,."

—Dins el sene de la Congregació Mariana acaba de formar-s'hi una "Secció de Declamació,."

Son ja bastants els joves que per escrit han sollicitat pertener-hi, subjectant-se a les condicions establertes pel Director i Junta Directiva.

S'ha perllongada la representació del Drama "Tomás, Moro," fins a les festes de Pasco en que ja estarán arreglades totalment les decoracions que aqueixa obra requireix.

El repartiment dels papers está de la següent manera: Enrique, Tomeu Artigas (a) Mevet, Cronvell, Biel Tous (a) Col·lecta, Moro, Sebastiá Sureda (a) Siurell, Alfredo, fill d'en Moro, Juan Servera (a) Teula, Carcelero, Bartomeu Payeras (a) de s'estació, Sacerdot Salvador Palliser (a) Sollo.

Els altres papers, ja més secundaris están repartits entre Congregants d'una altre secció.

S'está també arreglant el decorat per representar el sainete. "El seiv no furtarás,." No vull acabar el present es-

crit sense consignar el resultat de la vetlada feta darrerament en la Casa social de la Congregació, en la que els companys Biel Tous, Rafael Brunet, Tomeu Artigas i Pep Reus treballaren, en la representació de "Los dos huérfanos,," admirablement i merescueren les tributá la numerosa concurrencia qu'els escoltava; ja afició que aquests joves tenen al art declamatiu fa d'ells uns veritaders artistes i no duptam cap mica de que si treballaven en un escenari suficientement gran treurien les obres molt bé.

Un congregant serveri

Son Servera 1-3-922.

RELLIGIOSES

Els dies 26, 27 i 28 a l'Església parroquial tengueren lloc les solemnes Coranta Hores que anyalment en els mateixos dies se dediquen al Sagrat Cor de Jesús en desagravi a les moltes ofenses que en els mateixos dies se li fan.

El diumenge a l'Ofici se va cantar la missa en honor de S. Francesc d'en Botazzo a dues veus. Predicá el Triduo D. Andreu Servera qu'enguany fa la Corema.

Tant a la Parroquia com an el Convent els Sermons quaresmals tendrán lloc els dies que s'acostumava els anys passats:

Demá diumenge se celebrarà a la Parroquia la Comunió general que cada més fa l'Associació al Sagrat Cor de Jesús.

L'ABRE MÉS VEI DEL MON

Segons totes les apariencies i dades històriques, l'abre més vei del mon, es una «seguvia» del Park nacional de California.

Se calcula que té uns cinc mil anys. Avuy en dia, té uns 85 metres d'alçada i un gruix a la base de 31 metres 75 cms.

El seu major diàmetre es de onze metres, i a l'alçada de 30, és de 5 metres 50 cms.

Segons dades que se tenen per fidedignes, l'any 1879 el va descobrir un caçador anomenat James Wolvertoom, el qual el va dedicar an el general William Yherman, i des de aquella fetxa se ve anomenant an aqueix jai de la vegetació arbòrea, el general Yherman.

Aquí teniem dos arbres que eren una gloria per la nostra vila, però el despreci per les coses belles, ha fet que no poguem contar avui més que amb un: El Pi de Sos Sanxos.

CRÓNICA

DEL TEMPS —Ha feta una setmana primaveral. Diades de bon sol sens oratge, dies esplendits que convidaven a passetjar i que molts han aprofitat. El dijous han sortit unes bubotes que's passetjen pel cel i com que vulguin fer-lo canviar.

AGRICOLES.—S'ha aprofitada bé aquesta temporadeta de bon temps per fer avansar l'entrecavada. Els sembrats se mostren riolers. Els favars se van adornant amb flors i tot fa esperar una

bona anyada; sobre tot si de tant en quant Deu mos envia qualca brusca.

ESTAT SANITARI.—Inmillorable. No hi ha epidèmies de cap classe ni malalts de molta gravetat, a no ser alguns de malaltia crònica com la dona de mestre Pere Juan Marin del Ponterró que ha rebut els Sagraments. Tampoc hei ha cap mort.

CARNAVAL.—Hem passat els «Derrers dies» i amb penes hem conegut que fos temps de bullicia. En les vetiades se veia així mateix colca desfressat, però pocs. El dia darrer, al capvespre se feu bastant de consum de farina per empolvar-se el jovent. Però se veu que aixó va passant, passant. Despertem poce ntusiasme aquesta bullangues.

MAQUINA.—En la Tipografia Catòlica d'Artá aont tiram aquest setmanari s'ha comprada una màquina grossa sistema Marinoni que és la que fins ara tirava l'Almudaina. Amb ella se podrá envistir qualsevol treball d'importancia. Aquesta mateixa setmana serà portada aquí i prest podrá comensar la feina. Es aquesta una bona millora.

REGISTRE

MÉS DE FEBRER

Neixements

- Dia 2.—María Ginard Gil
 « 2.—Miquel Ginard Alzamora
 « 2.—Magdalena Femenías Antich
 « 5.—Miquel Amorós Canos
 « 5.—María Flaquer Llinás
 « 5.—María Juan Payeras
 « 12.—Aina Massanet Lliteras
 « 12.—Antoni Espinosa Ginard
 « 12.—Juan Blanes Ginard
 « 12.—Juan Femenías Miquel.

Matrimonis

Dia 25.—Bartomeu Reartchit Muntaner (a) Gasparet amb Margalida Más Ferrer (a) Caminala, fadrins.

Dia 18.—Jaume Massanet Bernat (a) Poll amb Bel Gayá Pastor (a) Monja fadrins.

Dia 25 —Miquel Picó Fuster (a) Salem amb Margalida Gili Vaquer (a) Comuna, fadrins.

GLOSADA DE LES FESTES DE L'ARRIBADA DEL TREN A ARTÁ PER RAMÓN GINART (A) BUL-LÉ

1

A Deu deman una guía memoria i enteniment i tota sa festa des tren glosaré amb alegría creisme per cert que voldria que no'm sortís malament.

2

De sa festa glosaré lo que va essé més notat no's que hu tengui apuntat però crec que'm mirá bé confii en Deu verdadé i a Ell me som comanat.

3

L'any mil noucents vintiu es tren va arribá a Artá Don Rafel Blanes lográ lo que no lográ ningú molta feina li va du però no se va cansá.

4

Quant es tren va arribá a Artá

qui entrá dins s'estació molta de gerneració l'esperava per allá i casi tothom va exclamá visca Don Rafel Patró.

5

Aquesta festa la glos perque va essé anomanada sa màquina arribá adornada de banderetes i fios dins Artá varen fe gros cap divertiment faltava.

6

Tot estava be amb excés jo no sé qui hu va inventá; també varen adorná de paperins es carrés jo crec que molts de dobbés ses festes varen costá.

7

Va veni molta de gent pe ses festes dins Artá i també feren devallá

es músics des retgiment llevó per divertiment cavallets feien ballá.

8

Hei havia una subasta i llavuts per barquetjá i es nins purien comprá juguets de tota casta; teng sa memori qui'm basta tot vos ho puc explicá.

9

Dia desset varen fe voltes a s'estació i es que tengué bon pulmó supós que li va aná bé bon passá festes tengué perque s'umpli es butxacó.

10

Bon passá festes tengué el qui va poré gonyá dins s'estació d'Artá hei va corre un Llubiné s'en dugué es premit primé s'altre era un margalidá.

11

No sé si son de gent noble
per aixó no hu puc glosá;
ets esterns varen cabá
i corregueren es des poble
i a jo encara me recorda
d'ets artanés quin gonyá.

12

Es primé jo'l vaig gonyá
i a ningú en vaig fe part
s'altre'l gonyá en Telebart
perque es segon va arribá
jo sols no me vaig cansá.
perque es cós no era llarg.

13

Voltes pe ses vixicletes
germans, també n'hi hagué
dets externs no vos daré
ses fites de lo més netes
si teng de di ses pessetes
que hi havia sols no hu sé.

14

Pes vixiclistes d'Artá
premit també n'hi havia
es qui corre molt sabia
aquest día heu demostrá
en Juan Manuel gonyá
supós que tengué alegria.

15

Es vespre varen mollá
uns focs qui molt de gust daren
es músics també sonaven
i molta de gent s'hi aplegá.
alguns naven a vogá.
quinze céntims just pagaven.

16

Sa gent estava a pilots
umplien tot es carré
eine de franc varen fe
tant pes veis com pets atlots
i es qui amollaren es focs
quedaren de lo més bé.

17

Día devuit demati
es músics se passatjaven
tots ets esturments sonaven
donava gust es ser-hi
i es capvespre vos puc di
que's cabessudos ballaven.

18

Tots pareixien marquesos
amb sa corbata i jaquet
per devés es Trespolet
mollaven focs japonesos.

i es vespre es llums ben encesos,
tothom se treia es verdet.

19

Tothom duia bones robes
me recorda i heu vui di
també varen reparti
carn i arrós an es pobres
i aixó varen essé obres
que s'havien de fe així.

20

Día devuit de vefada
lo que feren puc contá
se traca varen mollá
i vos segur que ironatjava;
sa gent molt espessa estava.
per lloc porien passá.

21

Vos segur qu'era un recreo
tant en sa nit com de día
i sa traca pareixia
germans meus un bombardeo
per ca Don Miquel Oleo
per mi encara reprenia.

22

De día denou diré
tot lo que'm recordará
extrany no haveu de trobá
si ja no'm recorda be
perque un jove sempre te
altres coses que pensá.

23

Sa festa va essé molt grossa
ja vos som donat detalls
varen fe corre cavalls
es capvespre dins Carrossa
germans jo no vaig amb crosses.
cerc devertiments i balls.

24

Voltaven molt bona estona
i se treien sa paresa
es cavall gris de N'Aulesa
surtí amb so de Barcelona
fent mitja volta redona
trotaven amb gran noblesa.

25

D'altres també'n surtigueren
qui molt de gust varen dá
es qui més varen trotá
es premi bons s'endugueren.
no sé ses pessetes que eren
m'ho haureu de dispensá.

26

De primera tot va aná.

ningú va tení desgracia
quant s'atraca s'horabaixa
sa mula varen rifá
no sé an a qui va toca
peró bon pruiit li fassa.

27

Per está dins es tancat
una pesseta pagaven
de franc molt pocs n'hi entraven.
perque estava ben gordat
guardies de seguridat
vigilant per allá estaven.

28

Gent, carrus i carretons
per sa carretera anaven
i alguns també covalcaren.
per damunt es camions
no planyien es vellons
per coivalcá molt pagaven.

29

Pe sa carretera hei via
paretes en tant en tant.
no se passaven devant
per pó de colca haveria
i si colca carro corria
li deien: No frissis tant.

30

Encara no son cabat
un poc més vos contaré
es vespre uns focs varen fe.
qui tothom quedá admirat;
Artá era just Ciutat
hasta es General vengué.

31

Des focs ara som cabat
i un altre camí prendé.
Carrosses feren també
i una en vengué de Ciutat.
casí tot heu som glosat
perdonau si no está bé.

32

Repicaren ses campanes
quant es tren va arribá a Artá.
ses gracies poreu doná
germans a D. Rafel Blanes
de glosá més no'n teng ganes.
per aixó vui acabá.

33

A tots vos deman perdó,
que'm perdonasseu voldria
digau tots amb alegria
visca Don Rafel Patró.
Deu del Cel nostro Senyó
per glosá m'ha donat gufa.

TIPOGRAFIA CATÓLICA**DE****A. FERRER GINART**

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA D'ANUNC, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES, FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÁFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres i carabiners segons els models oficials

Ademés en ella se poden demanar

ARTICLES DE PAPELERIA, TINTES OBJECTES D'ESCRIPTORI I LLIBRES DE TOTA CASTA.

Especialitat en llibres i articles escolars.

EN PREUS, COMPETEIX AMB LES MILLORS CASES DE FORA.

Carrer dels Quatre Cantons - ARTA

SERVICIO DE CARRUAJES
DE
BARTOLOMÉ FLAQUER
(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DEL MARCHANDO.

¡Artanencs, escoltau!

Si's paraigo está espenyat
i el voleu fe arretglá
n'Andreu Rauxé el dobará
be, barato i aviat.
En lo que també es trempat
es eu femes de llauné
posa lligades d'acé
a ribells i greixoneres
adoba pelles, calderes
i màquines de quinquè.

CARRER RECTA--ARTÀ

GRANDES ALMACENES
San Joé
DE
Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE
detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias
TOD LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR
y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTÀ

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

ha posada una nova Agencia entre Artá i Palma

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacéutic.
Artá-Figueral 43

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria
ES FORN NOU
D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pastisceria
TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI
Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. A ARTÀ

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTÀ

DISPONIBLE